

PAN

AMSTERDAM

MENTINK & ROEST

JAPANESE TAFELKLOK 'MAKURA DOKEI'

JAPANESE TAFELKLOK 'MAKURA DOKEI'

Circa 1850

Japan

Japans slagwerk

Gangduur 1 dag

Hoogte 16 cm.

Breedte 11 cm.

Diepte 7 cm.

JAPANESE TAFELKLOK 'MAKURA DOKEI'

Circa 1850

Japan

Uurwerk

Messing platine uurwerk met spilgang en balans. Het slagwerk met sluitschijf slaat de hele uren van 9x teruglopend tot 4x op een bel. De halve uren worden afwisselend een of twee keer geslagen. Het gaand- en slagwerk worden door een veer in een veerton aangedreven, waarbij de veerton van het gaandwerk is uitgerust met snek en ketting. Het gaand- en slagwerk worden aan de achterzijde opgewonden.

Wijzerplaat

De ronde messing front- en achterplaat is fraai gegraveerd in bloemmotieven en heeft in het midden een verdraaibare messing cijferring. De cijferring is verdeeld in 12 zilveren plaatjes voor de dag en nachturen; alle plaatjes zijn voorzien van een gegraveerd Japans uurteken. De overige, blauwstalen plaatjes zijn niet gegraveerd en dienen voor de halfuursaanduiding. Het Japanse uur is gelijk aan twee Europese uren en telt van 9 tot en met 4. Als het uurwerk actief is blijft de ajourgezaagde en geblauwd messing wijzer stilstaan en draait de cijferring.

Kast

Het messing uurwerk is voorzien van een messing bodem- en bovenplaat. Op de vier hoeken zijn messing geprofileerde zuilen geplaatst. Op de bovenplaat is de balans zichtbaar. Hierboven is de bel geplaatst. Het uurwerk is in een shitanhouten kast geplaatst. Deze is aan alle zijden voorzien van vensters, zodat het gehele uurwerk zichtbaar is. De achterzijde van de kast kan omhooggeschoven worden en kan men het uurwerk uit de kast halen. Onder de messing onderplaat bevindt zich aan de achterzijde een houten laatje, waarin de opwindsleutel opgeborgen zit. Ook de voorzijde van de kast kan omhooggeschoven worden. Zo kan men bij de wijzerplaat om de uurplaatjes in te stellen. De kast wordt bekroond door een geprofileerd en versierd messing handvat.

Gangduur 1 dag

Hoogte 16 cm.

Breedte 11 cm.

Diepte 7 cm.

Literatuur - N.H.N. Mody, Japanese clocks.

- W. Brandes, Alte Japanische Uhren.

Japanse tijdmeting.

De Japanse tijdmeting verschilt in grote mate van de Westerse tijdmeting. In plaats van een uur als vaste waarde te nemen verschilt in Japan de lengte van een uur, toki genaamd, naar de lengte van de dag en de nacht. De dag en de nacht zijn beide ingedeeld in 6 toki, die van zonsopgang tot zonsondergang en van zonsondergang tot zonsopgang gerekend worden. In de zomer zijn de dagen langer dan de nachten en duurt dientengevolge een toki overdag ook langer dan 's nachts. In de winter werkt dit andersom. Om deze reden zijn er Japanse klokken met verschuifbare plaatjes, zodat de lengte van de toki veranderd kan worden. Tevens zijn er klokken waarbij de cijferring vastzit, maar waarbij het tikgetal van de klok te veranderen is door de gewichtjes van de waag te verplaatsen, zodat de klok langzamer of sneller gaat lopen. Dit komt voor bij de oudere klokken. De cijfers van de klok lopen van 9 naar 4. Het enige cijfer dat 'vast' is, is 9 uur, ons middaguur 12 uur. De Japanse klokken geven aan hoeveel uren er nog komen in de toekomst (na de 5 komt de 4), Europese klokken geven aan hoeveel uren er al voorbij zijn (na de 5 komt de 6). In Japan was het cijfer 9 heilig. Elke toki, 12 in totaal, had ook een eigen teken van de dierenriem die ook wel werden afgebeeld op een cijferring rondom de gewone cijferring.